

Wij zijn gek op groen!

Spinnebomen en moerasplassen in het Provinciaal domein De Avereften

Ilse Stoffels

Provinciaal domein De Avereften is een plek natuurschoon van ca. 100 ha in Heist-op-den-Berg (België). De natuurlijke afwisseling tussen on-doorlaatbaar loofhout en open ruimten vormt de aantrekkingskracht van dit bosgebied. De open ruimten hebben een bestemming als picknickweide, dierenweide, speelzone of natuurgebied.

We willen zoveel mogelijk mensen de gelegenheid geven om te genieten van deze groene ruimte. Daarom wordt er rekening gehouden met de verschillende typen bezoekers: er zijn routes uitgezet die geschikt zijn voor wandelaars, joggers, fietsers en rolstoelgebruikers, een 'laarzenpad', maar ook een route voor wandelaars met honden, inclusief speelweide. In onze zorg voor De Avereften stre-

ven we steeds naar een evenwicht tussen mens en natuur. Vanuit deze respectvolle houding nemen we soms maatregelen om de fauna en flora te beschermen. Zoals het beperkt toelaten van aangelijnde honden en het afschermen van gevoelige gebieden tijdens het broedseizoen.

Actief groen

De Avereften is een wandeldomein bij uitstek. Er zijn verschillende wandelpaden voorzien waarvan de zg. groene route speciaal aangelegd is voor rolstoelgebruikers, kinderwagens en joggers.

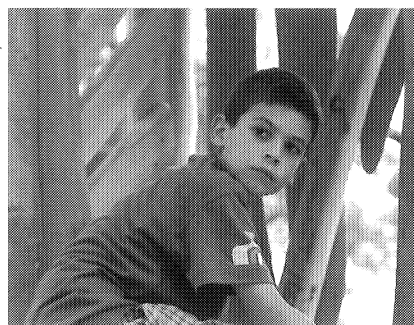
Educatief groen

Omdat de kwaliteit van de natuur onze grootste zorg is besteden we

Natuureducatie met kleuters. Bob als bondgenoot.

Bob is een handpop die speciaal voor onze natuurwandelingen ontworpen werd. Bob denkt zoals de kleuters, heeft dezelfde angsten en onzekerheden en bovendien is hij erg lief. Hij is herkenbaar en aanvaardbaar. Dat maakt hem bij de kleuters populair.

Voor de kleinste kleuters (2,5 - 3 jaar) is Bob een soort lens. Hij ziet onderweg van alles en benoemt het, weliswaar op zijn manier. "Kijk een diertje met een pelsmanteltje aan!" riep Bob toen hij over de weg een haring rups zag kruipen.

veel aandacht en middelen aan natuureducatie. Aan de rand van het bos ligt de Blokhut, de knusse uitvalbasis van het natuureducatief centrum.

Met het bos als decor worden hier

op speelse, actieve en soms theatrale wijze natuurwandelingen georganiseerd voor kinderen uit kleuter- en lager onderwijs.

We willen de 'groene vonk' laten overslaan op de jeugd om later verzekerd te zijn van kwaliteitszorg voor natuur en milieu.

Cultuurgroen

Florete Flores is een plantentuin met vooral inheemse wilde planten.

De tuin biedt aan de liefhebbers de mogelijkheid om verschillende plantensoorten uitgebreid onder de loep te nemen, om kennis te maken met verwantschappen tussen de soorten of met andere aspecten zoals bijvoorbeeld de geneeskrachtige eigenschappen van sommige planten. Regelmatig worden nieuwe thema's als bijenplanten, boerenerfplanten, keukenkruiden e.d., uitgewerkt.

Boerengroen

De weilanden die het bos aflossen aan de oostelijke kant van het domein, worden begraasd door koeien en schapen. In het vroege voorjaar verjagen de lammeren hier de laatste winterrafels uit het gemoed van de wandelaars.

Het kloppend hart van dit stukje authentieke boeren natuur is de boerderij, een typische Kempische langgevelhoeve. Dit kleinschalige boerenbedrijf wordt beheerd volgens de normen van de biologische landbouw.

Speelgroen

Speels, vrolijk en fantasievol, zo kan je de speeltuin in De Averegten omschrijven. De speeltuigen zijn gemaakt van robiniahout, een milieubewuste keuze.

Bij het bouwen van de toestellen werd de natuurlijke groeivorm van het hout gerespecteerd. Geen rechte balken en

strakke vormen maar soepele, speelse toestellen die uitnodigen tot veilig en fantasierijk spel.

Op minder kwetsbare plekken in het bos werden 6 ha speelterrein vrijgehouden voor de jeugd.

Daar mogen ze kampen bouwen, bosspelen organiseren, vrijuit ravotten maar met eerbied voor de planten en dieren die er leven.

Op jaarbasis komen 10 000 kinderen in schoolverband naar De Averegten.

Natuureducatie is leeftijdsgericht. We krijgen zowel 2,5-jarige kleuters (In België gaan kleuters al vanaf 2,5 jaar naar school) als 12-jarigen over de bosvloer.

Natuurlijk vertellen we ze niet hetzelfde. We zoeken steeds naar een insteek, een verhaal, een vorm die kinderen aanspreekt.

Op de magische leeftijd van 6-7 jaar gaan we bijvoorbeeld met de Dorans in het bos de vloek van de heks verbreken. Een machtige vloek waardoor de elfen die in de lente het licht van de zon moeten overbrengen naar de aarde, versteend zijn. (Wat zou er gebeuren als het licht van de zon de aarde niet raakt?)

Participatie bij de inrichting van de speelruimten – de ruimtemobiel

Het inrichten van kwaliteitsvolle speelterreinen kan enkel slagen, indien dit gebeurt in overleg met de gebruikers, de kinderen dus.

Daarvan is iedereen wel overtuigd. Maar hoe ga je aan de slag met 'het jonge volkje' zonder dat de resultaten voorspelbaar zijn of surrealistisch. Jongens willen een 'deathride' en meisjes sfeerverlichting in de bomen.

Waar is de gulden middenweg die de wensen van de kinderen combineert met ruimtelijke, financiële en wettelijke beperkingen?

Naar aanleiding van de voorstellen in de kinderprovincieraad gaf het provinciebestuur van Antwerpen opdracht aan haar jeugddienst om de eigen infrastructuur zo veel mogelijk kindvriendelijk te maken.

De provinciale jeugddienst ging een samenwerking aan met het 'Onderzoekscentrum Kind en Samenleving', die een aangepaste en speelse methodiek ontwikkelde waarmee de kinderen en jongeren zelf aan de slag kunnen gaan. Deze methodiek is ondertussen uitgegroeid tot een werkbaar instrument 'de Ruimtemobiel'.

Fietskar vol doe-materiaal

De Ruimtemobiel is een fietskar vol doe-materiaal (kaartjes, inspiratiekaartjes voor verhalen, fototoestel, cassette recorder, enzomeer). De kinderen zijn de onderzoekers die antwoorden zoeken op vragen die te maken hebben met de manier waarop ze de infrastructuur beleven.

Vind ik hier mijn weg?

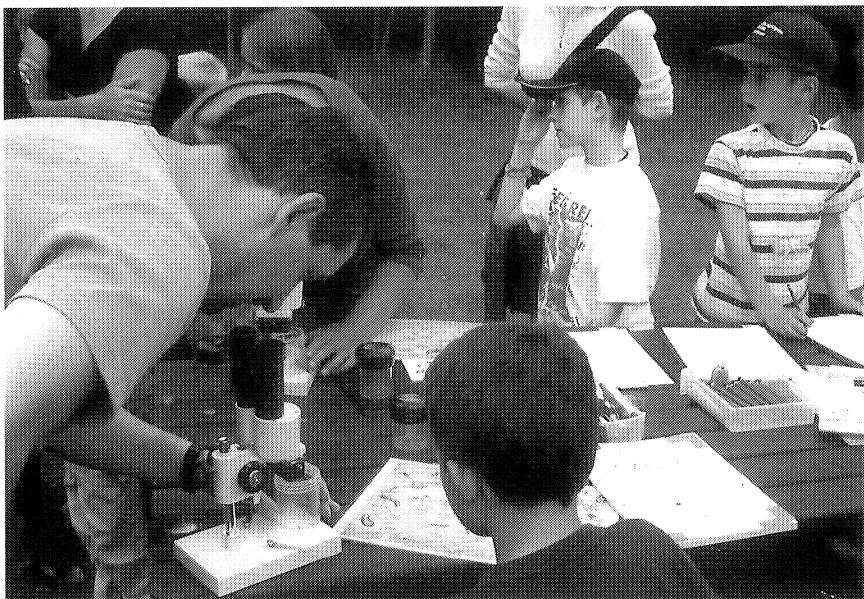
Gelden hier regels?

Kom ik hier anderen tegen?

Welke avonturen heb ik hier reeds beleefd?

Zijn hier leuke, uitdagende plekken?

Mag ik hier lawaai maken?

De rijke interactie tussen kinderen, uitspraken en handelingen van kinderen, die deze opdrachten opleveren, vormen het materiaal waarmee de onderzoekers hun inzichten en adviezen naar de beheerders van het domein formuleren.

De ruimtemobiël in de Averegeten

Vier verschillende groepen kinderen zowel in schoolverband als in jeugdverenigingsverband, gingen aan de slag met de Ruimtemobiël.

De resultaten van hun onderzoek waren zeer inspirerend en soms verrassend.

Voor vrijwel alle kinderen die deelnamen stond het woord 'speelbos', vrijwel synoniem met het 'Donkere bos' (één van de 4 speelbossen in het domein). Het is duidelijk dat dit 'donkere' Abiesbos een belangrijke rol speelt in hun beleving.

- Eenmaal in het 'donkere bos' werd er over trollen gesproken.

- Een toevallige vogelkrijg werd de schreeuw 'van een heks' genoemd.

- Tijdens het spel riep een meisje uit: "Daar, licht! Weg uit het vreselijke bos!"

Tijdens het kringgesprek gaven de kinderen te kennen dat ze het goed

Natuureducatie is ervaringsgericht leren in de werkelijkheid.

Niet zelden horen we de leerkracht, zuchtend van frustratie uitroepen: "Jongens dat hebben we verleden week nog in de klas geleerd". Wat blijkt: kinderen hebben bv de bestuiving van een bloem geleerd op de krijtdimensie van het schoolbord.

Op het moment dat ze oog in oog staan met een echte bloem, kunnen ze de 'abstracte' kennis die ze verworven hebben niet overbrengen op de werkelijkheid. En dat is zonde.

vonden dat er bepaalde regels zijn op het domein. Ook "boswachters zijn belangrijk, omdat de mensen anders alles stuk maken en vuilnis storten", aldus de kinderen.

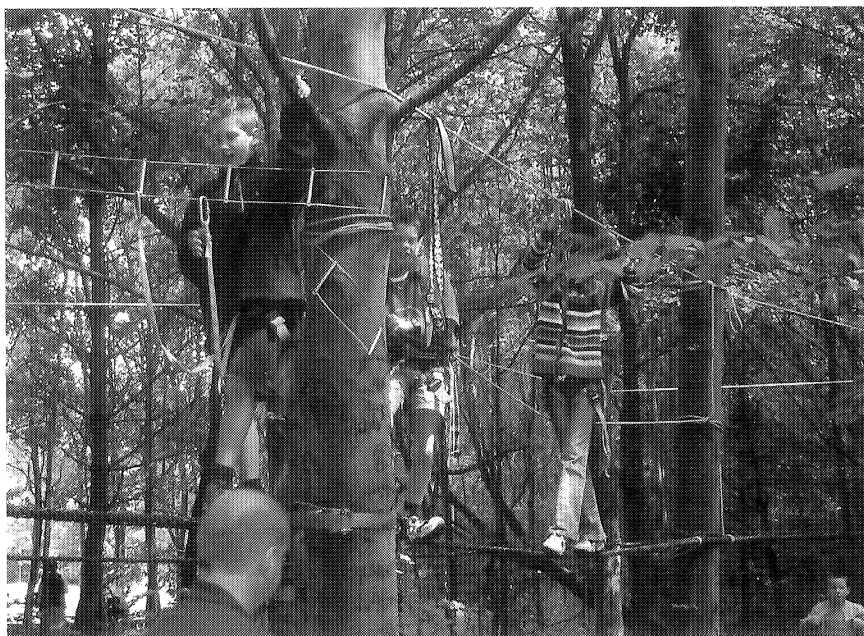
Behalve toezichthouder werd de boswachter ook ervaren als hulpverlener. "Als er iets gebeurt, bijvoorbeeld als iemand van een heel grote boom gevallen is."

Het rapport dat opgesteld werd door het Onderzoekcentrum Kind en Samenleving bevat nog tal van bevindingen en uitspraken van de kinderen.

In de aanbevelingen die geformuleerd werden voor de beheerders van het domein, stond als hoofddopdracht:

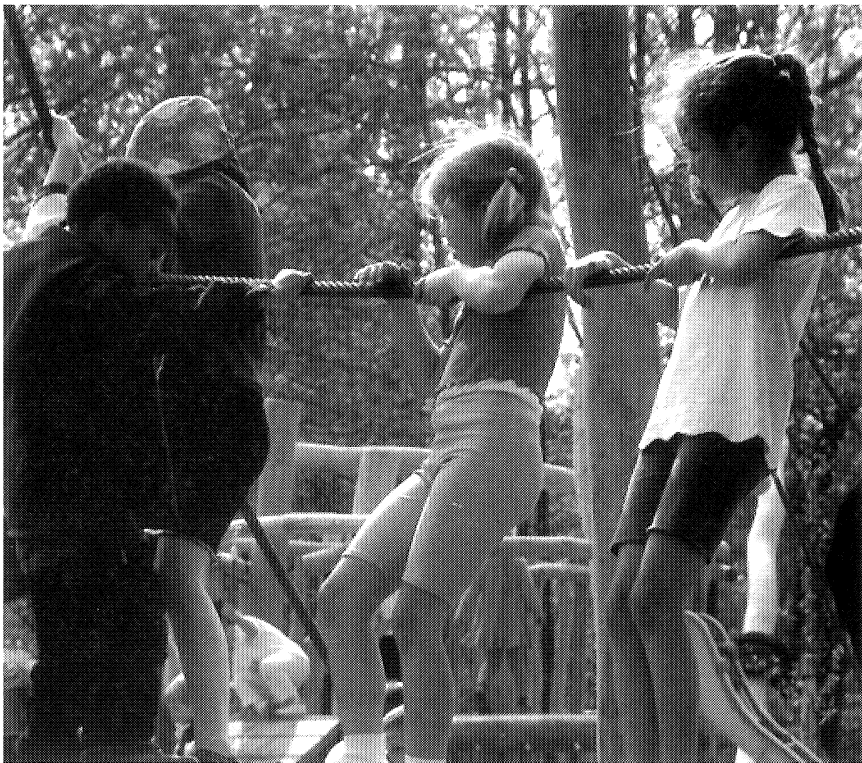
'Verder inspelen op een rijke beleving.'

We gaan dat ter harte nemen en we zijn nu op zoek naar mogelijkheden om potentiële, ruimtelijke elementen van natuur en magie te activeren. In het 'Donkere bos' willen we een lichtcirkel maken door een aantal bomen te kappen. Op die plaats wordt in wilgentenen een koepel

Afgelopen zomer gingen we letterlijk en figuurlijk 'De boom in'. Tijdens deze bosspeeldag vol vuur en avontuur hebben we de speelbossen door de zeef gehaald. We willen dat het er nog magischer, donkerder, uitdagender en avontuurlijker wordt.

Tijdens dit participatiemoment konden de kinderen meedenken over de verdere inrichting van de speelbossen.

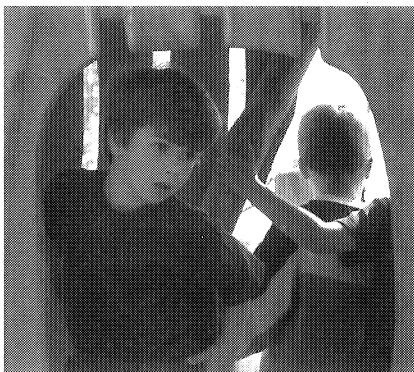

gemaakt die sterk in contrast zal staan met de 'donkerte' van het bos. De speelbossen worden, door de aanwezigheid van siorhout, aantrekkelijker gemaakt om kampen in te bouwen.

Er zal een waterpartij worden aangelegd waar kinderen vanaf een vlonder en op ontdekkingsstenen, wateronderzoekjes kunnen doen.

Rond deze educatieve vijver worden eet-en plukbosjes aangeplant met hazelnoten-, kastanje- en krenten-boompjes.

Door de kinderen als volwaardige gebruiker te zien, kunnen het beheer en de inrichting van het domein een rijkere dimensie krijgen.

Bronvermelding:
Rapport 'Kinderen in de provinciale groendomeinen'
De Averegten.
Een onderzoek, uitgevoerd door het Onderzoekcentrum Kind en Samenleving.
www.k-s.be

Meer info over de Ruitemobiel kan je vinden op www.provant.be/jeugd
jeugd@admin.provant.be

Provinciaal domein
De Averegten,
Langendijk 17,
2220 Heist-op-den-Berg,
(0032) 015-248947
info@averegten.provant.be
www.provant.be/groendomein-kemp/index.htm

Ilse Stoffels is samen met haar partner beheerder van De Averegten.

“ AANBEVELINGEN: VERDER INSPELEN OP DE RIJKE BELEVING

Hoofddopdracht: Verder inspelen op een rijke beleving.

Uit de sessies bleek dat het domein De Averegten geassocieerd wordt met betekenissen die hun oorsprong vinden in de sfeer van natuur/geschiedenis/magie. Op een speelse manier maakten de kinderen eigen verhalen met de verschillende elementen en prikkels die ze hebben waargenomen op het domein. De ruimtelijke en ecologische elementen die kinderen op hun weg tegenkwamen, werden dan 'opgeladen' met deze betekenissen. Elzenbosjes werden 'spinnebomen'; drassige zones werden gevaarlijke 'moerasplassen'. Dit maakte de beleving van het domein zeer rijk en leidde tot een heel positieve waardering van het domein. Kinderen spelen er graag en worden ook gefascineerd door de aanwezige natuurelementen.

Die ruimtelijke 'potentie' om elementen van natuur, geschiedenis en magie te activeren is een belangrijke kwaliteit van het domein, die verder kan worden ontwikkeld. De beheerders kunnen hier actief op inspelen door verdere inrichtingsmaatregelen en beheersmaatregelen.

”

Uit rapport: *Kinderen in de Provinciale groendomeinen Regio Kempen*
Provinciaal Domein AVEREGTEN
(Heist-op-den-Berg)

Wouter Vanderstede
Peter Dekeyser
Bert Van Der Wee
van
Onderzoekscentrum Kind en Samenleving